ECOTİM

Etki Analizi

Eylül 2024 Dönemi

ECOTİM

Etki Analizi

Eylül 2024 Dönemi

Ağustos 2026

TİM ADINA YAYIN KURULU BAŞKANI
Mustafa GÜLTEPE, TİM Başkanı

PROJE YÖNETİMİ
Yiğit Tufan ESER, Genel Sekreter
Merve YILDIZ GÜLER, Genel Sekreter Yardımcısı

PROJE EKİBİ
Gökhan EZGİN, Strateji ve İnovasyon Müdürü
Abdullah ATİK, Strateji ve İnovasyon Uzmanı

AKADEMİK KATKI VE İÇERİK GELİŞTİRME
Prof. Dr. Mehmet Nafiz AYDIN, İnoSuit Programı Akademik Koordinatörü Doç. Dr. Ceyda OVACI, İnoSuit Programı Akademik Koordinatörü
Dr. Merih PASİN, İnoSuit Programı Akademik Koordinatörü

TÜRKİYE İHRACATÇILAR MECLİSİ
Yenibosna Merkez Mahallesi Sanayi Caddesi No: 3
Dış Ticaret Kompleksi B Blok Kat: 9 34197 Bahçelievler, İstanbul

Tel: 0212 454 04 90/91 Faks: 0212 454 04 13
E-Posta: tim@tim.org.tr / www.tim.org.tr

ECOTİM

İÇİNDEKİLER

Önsöz 5
Giriş 6
ECOTİM Programı Etki Analizi 2024 – Tanımlayıcı İstatistikler 7
ECOTİM Programı Etki Analizi 2024 Çalışması 8
20 Hedefin Tamamlanma Yüzdelerinin Detaylandırılması 9
Hedef 1: Öz Değerlendirme ve Kapasite Düzeyinin Belirlenmesi 9
Hedef 2: Ön Değerlendirme, Kapsamlı Kapasite Analizleri 10
Hedef 3: Ortak Dil, Algı ve Bilgi Seviyesi 11
Hedef 4: Sürdürülebilirlik Yönetiminin Organizasyonel Altyapısı 12
Hedef 5: Tematik Çalışma Grupları 13
Hedef 6: Sürdürülebilirlik Stratejileri ve Teknoloji Yol Haritası 14
Hedef 7: ESG Yol Haritasının Oluşturulması 15
Hedef 8: GAP Analizi ve Önceliklendirme 16
Hedef 9: KSS Fikir ve Öneri Sistemi 17
Hedef 10: Sürdürülebilirlik Proje Portföyü 18
Hedef 11: Yatırım İhtiyacı ve İş Birlikleri 19
Hedef 12: Sürdürülebilirlik Proje Takımları 20
Hedef 13: Sürdürülebilirlik Projelerinin Yönetimi 21
Hedef 14: Sürdürülebilirlik Süreçlerinin Yazılı Hale Getirilmesi 22
Hedef 15: İK Yönetimine Sürdürülebilirlik Entegrasyonu 23
Hedef 16: Eğitim Faaliyetleri 24
Hedef 17: Kurumsal Hafıza Yönetimi 25
Hedef 18: Dış Paydaş İş Birlikleri 26
Hedef 19: Sürdürülebilir Dış Finansman 27
Hedef 20: Sürdürülebilirlik Raporlama 28
Sonuç ve Değerlendirme 29

Mustafa GÜLTEPE
TİM Başkanı

ÖNSÖZ

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) olarak, sürdürülebilirliği yalnızca bir çevre meselesi değil, küresel ticarette rekabet gücümüzü belirleyen temel unsurlardan biri olarak görüyoruz. Avrupa Birliği'nin Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) başta olmak üzere giderek yaygınlaşan yeşil ticaret politikaları, ihracatçı firmalarımızın sürdürülebilirlik yönetim sistemlerini kurumsal düzeyde güçlendirmesini her geçen gün daha önemli hale getiriyor.

Bu ihtiyaca cevap vermek amacıyla 2024 yılından itibaren hayata geçirdiğimiz ECOTİM Programı, üniversite-sanayi iş birliğine dayanan özgün mentorluk modeliyle ihracatçı birliği üyesi firmalarımızda Kurumsal Sürdürülebilirlik Sistemlerinin (KSS) tasarlanmasını, uygulanmasını ve izlenmesini destekliyor. Program kapsamında firmalarımıza strateji belirleme, ESG yol haritası oluşturma, proje portföyü geliştirme ve raporlama standartlarına hazırlık gibi birbirini tamamlayan süreçlerde bütüncül bir destek sunuyoruz.

Bu rapor, Eylül 2024 döneminde ECOTİM yolculuğuna başlayan firmalarımızın bir yıl içinde kat ettiği mesafeyi ortaya koyuyor. Elde edilen sonuçlar, programın hedeflerine yüksek oranda ulaştığını gösterirken, önümüzdeki dönemlerde daha güçlü ve yayın etki oluşturabileceğimize dair önemli bir zemin sunuyor. Firma bazlı değerlendirmeler de benzer bir tabloyu işaret ediyor. Firmalarımızın büyük çoğunluğu sürdürülebilirlik alanında hedeflediği dönüşümde önemli ilerleme kaydederken, bazı alanlar ise önümüzdeki süreçte daha da derinleştirilecek başlıklar olarak öne çıkıyor.

ECOTİM'in en kıymetli yönlerinden biri, sürdürülebilirlik dönüşümünü masa başında kalan bir yaklaşım olmaktan çıkarıp firmalarımızın gündelik iş süreçlerine, karar alma mekanizmalarına ve kurumsal kültürüne dokunan bir yapıya dönüştürmesidir. Bu süreçte sahadan gelen deneyimler, mentorlarımızın bilgi birikimi ve firmalarımızın dönüşüm iradesi bir araya gelerek programı her dönem daha da geliştiren güçlü bir öğrenme zemini oluşturuyor.

2024 Eylül Dönemi Etki Analizi Raporu'nun, firmalarımızın sürdürülebilirlik alanında elde ettiği kazanımları görünür kılmasının yanı sıra ECOTİM'in ilerleyen dönemlerine de yol göstereceğine inanıyorum. Programın sahada etkin şekilde yürütülmesine katkı sağlayan, firmalarımızın sürece aktif katılımını destekleyen ve sürdürülebilirlik dönüşümünün ihracat ailemiz içinde yaygınlaşmasına değerli katkılar sunan tüm ihracatçı birliklerimize, mentorlarımıza ve programa katılan firmalarımıza teşekkür ediyorum.

GİRİŞ

İhracatçı firmaların küresel pazarlardaki rekabet gücünü sürdürülebilirlik yönetimi yetkinliğiyle pekiştirmek amacıyla üniversite-sanayi iş birliğine dayanan bir modelle hayata geçirilen ECOTİM Programı, Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) tarafından başarıyla yürütülmektedir. ECOTİM Etki Analizi raporu, İhracatçı Birliği üyesi farklı sektör ve ölçeklerden firmalarda yürütülen ECOTİM programının etkisini ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanmaktadır. Bu etki analizi raporu, ECOTİM programının Eylül 2024 dönemine ilişkin bulgularını kapsamaktadır.

ECOTİM – Kurumsal Sürdürülebilirlik Odaklı Mentorluk Programı, firmaların sürekli gelişim ve yeşil dönüşüm sürecinde kritik önem taşıyan sürdürülebilirlik yönetimi kapasitesi ve yetkinliklerini geliştirmeye odaklanan bir programdır. Bu programın temel amacı, sürdürülebilirlik yönetim sisteminin ihracatçı firmalara özgü tasarlanması, kurulumu ve işletilmesi konusundaki bilgi ve metodolojileri alanında uzman akademisyen mentorlar aracılığıyla yarı yapılandırılmış bir yöntem ve özgün araçlar kullanarak ülkemiz firmalarına aktarmaktır. 11+4 aylık mentorluk süreci sonunda kurumların Kurumsal Sürdürülebilirlik Sistemi (KSS) altyapısının tüm boyutlarıyla kurulması, tasarlanıp işlevsel hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Firmalar, yoğun küresel rekabet ortamında değişen koşullara hızla cevap verebilmek ve AB başta olmak üzere uluslararası piyasalardaki yeşil standartları karşılayabilmek için Kurumsal Sürdürülebilirlik Sistemlerini kurmaları ve işlerlik kazandırarak yaşatmaları gerekmektedir. ECOTİM Programı; söz konusu gerekliliğe cevap vermek amacıyla üniversite-sanayi iş birliği modeli ile ülkemizin her kesiminden programa başvuran firmalar ile saha deneyimi ve akademik birikime sahip mentorleri buluşturarak bilgi, saha deneyimleri ve metodoloji aktarımını sağlamaktadır. Bu sayede henüz kurumsal sürdürülebilirlik sistemi kurmamış olan çok sayıda firma, ECOTİM programı aracılığıyla saha tecrübesi olan bir akademisyen rehberliğinde sürdürülebilirlik yönetimi kapasitesi ve yetkinliklerini geliştirme fırsatı bulmaktadır.

Bu etki analizi raporu, ECOTİM programının Eylül 2024 döneminde yer alan 7 firmanın verileri kullanılarak hazırlanmıştır. Programın başarı kriteri olarak %80 genel ortalamasına ulaşılması hedeflenmiştir. Yapılan analiz sonucunda genel ortalama tam olarak %80 düzeyinde gerçekleşmiş ve programın hedeflenen başarı kriteri karşılanmıştır. Etki analizini yapmak amacıyla elde edilen veriler 5'li Likert ölçeği ile toplanmıştır. Firmalardan ankette yer alan her bir ECOTİM programı hedefi için ilerleme durumlarını `Hiç Başlanmadı (1), Kısmi Başlandı (2), Başlandı (3), Kısmi Tamamlandı (4) ve Tamamlandı (5)' olarak derecelendirmeleri istenmiştir. Bu ölçek aynı zamanda 10 yılına giren İnoSuit programında ve alanyazında kullanılmaktadır.

ECOTİM PROGRAMI ETKİ ANALİZİ 2024 – TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER

Tanımlayıcı İstatistikler

ECOTİM Etki Analizi kapsamında Kurumsal Sürdürülebilirlik Sistemi (KSS) Hedefleri Tamamlama Durumu Anketi 7 firma tarafından yanıtlanmıştır. Programın başında başarı kriteri olarak %80 genel ortalamasına ulaşılması hedeflenmiştir. Yapılan analiz sonucunda genel ortalama tam olarak %80 düzeyinde gerçekleşmiş ve başarı kriteri sağlanmıştır.

Tablo 1. Firma Bazlı Genel KSS Tamamlanma Yüzdeleri (Eylül 2024)

Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7	ECOTİM Ort.
%97	%92	%64	%67	%100	%80	%57	%80,00

Tablo 1'de görüldüğü üzere, 7 firma arasında en düşük skor %57,00 (Firma 7), en yüksek skor ise %100,00 (Firma 5) olarak gerçekleşmiştir. Firma 1 (%97) ve Firma 2 (%92) en yüksek performans gruplarında yer alırken, Firma 3 (%64) ve Firma 4 (%67) programın genel başarı ortalamasının altında kalmıştır. Bu farklılık, firmaların sürdürülebilirlik yönetimi konusundaki kurumsal hazırbulunuşluk düzeylerindeki ve kapasite geliştirme süreçlerindeki örgütsel farklılıkları yansıtmaktadır.

Tablo 2. ECOTİM Programı – 20 KSS Hedefi Tamamlanma Yüzdeleri Özeti

Hedef	Ortalama %	Std. Sapma	Min. %	Max. %
Hedef 1	%94.29	%9.04	%80.00	%100.00
Hedef 2	%94.29	%9.04	%80.00	%100.00
Hedef 3	%97.14	%7.00	%80.00	%100.00
Hedef 4	%94.29	%9.04	%80.00	%100.00
Hedef 5	%94.29	%14.00	%60.00	%100.00
Hedef 6	%82.86	%19.79	%60.00	%100.00
Hedef 7	%85.71	%17.61	%60.00	%100.00
Hedef 8	%88.57	%14.57	%60.00	%100.00
Hedef 9	%77.14	%36.14	%20.00	%100.00
Hedef 10	%74.29	%25.56	%40.00	%100.00
Hedef 11	%77.14	%29.14	%20.00	%100.00
Hedef 12	%80.00	%21.38	%40.00	%100.00
Hedef 13	%65.71	%25.56	%40.00	%100.00
Hedef 14	%62.86	%29.14	%20.00	%100.00
Hedef 15	%74.29	%20.60	%40.00	%100.00

Hedef 16	%80.00	%21.38	%40.00	%100.00
Hedef 17	%71.43	%23.56	%40.00	%100.00
Hedef 18	%65.71	%23.21	%40.00	%100.00
Hedef 19	%60.00	%32.07	%20.00	%100.00
Hedef 20	%71.43	%25.87	%20.00	%100.00
GENEL ORTALAMA	**%79.57**	**%11.29**	**%60.00**	**%97.14**

Tablo 2'de yer alan 20 hedefin tamamlanma yüzdelerine bakıldığında, ilk sekiz hedefin %82-97 aralığında yüksek başarı sergilediği görülmektedir. Bu hedefler; kapasite değerlendirmesi, organizasyonel altyapı, ortak dil ve ESG yol haritası oluşturma gibi programın erken aşamalarını kapsamaktadır. Buna karşın Hedef 13 (Sürdürülebilirlik Projelerinin Yönetimi – %65,71), Hedef 14 (Yazılı Süreçler – %62,86) ve Hedef 19 (Dış Finansman – %60,00) en düşük başarı oranlarına sahip hedefler olarak öne çıkmaktadır.

Standart sapma değerleri incelendiğinde, özellikle Hedef 9 (KSS Fikir/Öneri Sistemi), Hedef 11 (Yatırım/İş Birlikleri) ve Hedef 19 (Dış Finansman) gibi hedeflerde firmalar arası farklılığın daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, söz konusu hedeflerin gerçekleştirilmesinin firma bağlamına özgü koşullara ve kurumsal olgunluk düzeyine daha fazla bağımlı olduğuna işaret etmektedir.

ECOTİM PROGRAMI ETKİ ANALİZİ 2024 ÇALIŞMASI

Firmaların sürdürülebilirlik yönetim süreçlerini güçlü bir şekilde yürütüp geleceğe yönelik sürdürülebilir dönüşüm sağlamak adına ECOTİM Programı kapsamında belirlenen 20 Kurumsal Sürdürülebilirlik (KSS) hedefi ve bunların katılımcı firmalar açısından ortalama tamamlanma yüzdeleri Tablo 2'de verilmiştir. Hedeflerin başarıyla yerine getirilmesi, kurumun sürdürülebilirlik kapasitesini artırmak ve ihracat performansını pekiştirmek açısından kritik öneme sahiptir.

Yapılan değerlendirmede, firmaların belirledikleri KSS hedeflerini %85 ve üzeri bir başarı oranıyla yerine getirdiği 8 adet dikkat çekici hedef bulunmaktadır:

- Öz Değerlendirme, Sektörel Değerlendirme ile Firmanın Kapasite Düzeyinin Belirlenmesi (Hedef 1)
- Ön Değerlendirme, Kapsamlı Kapasite Analizlerinin Gerçekleştirilmesi (Hedef 2)
- Ortak Dil, Algı ve Bilgi Seviyesi Oluşturulması (Hedef 3)
- Sürdürülebilirlik Yönetiminin Organizasyonel Altyapısının Oluşturulması (Hedef 4)
- Konulara Özel/Tematik Çalışma Gruplarının Oluşturulması (Hedef 5)
- Kurumun Sürdürülebilirlik Stratejilerinin ve Teknoloji Yol Haritasının Belirlenmesi (Hedef 6)
- ESG Yol Haritasının Oluşturulması (Hedef 7)
- Her Alt Çalışma Grubunda GAP Analizi Yapılması ve Önceliklendirmeler (Hedef 8)

20 HEDEFİN TAMAMLANMA YÜZDELERİNİN DETAYLANDIRILMASI

Hedef 1

Öz değerlendirme, sektörel değerlendirme ile firmanın kapasite düzeyinin belirlenmesi

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	0	0	2	5

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	5	4	5	5	4

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%94.29	%9.04	%80.00	%100.00

Öz değerlendirme ve sektörel kapasite düzeyi belirleme hedefi, 7 firma arasında en yüksek tamamlanma oranlarından birine ulaşmıştır. Firmalar, Hedef 1'i ortalama %94,29 oranında tamamlamıştır. 7 firmanın 5'i bu hedefi tam olarak tamamlarken, 2 firmada kısmen tamamlanmış düzeyde (puan: 4) ilerleme kaydedilmiştir. Sonuçlar, ECOTİM programına katılan firmaların neredeyse tamamının sürdürülebilirlik yönetimi alanındaki mevcut kapasitelerini ve gelişim alanlarını belirleme konusunda kayda değer bir ilerleme sağladığını ortaya koymaktadır. Bu hedefin yüksek başarı oranı, programın analiz ve teşhis aşamasının firmalarda güçlü bir şekilde karşılık bulduğunu ve bağımsız sektörel karşılaştırma çerçevelerinin uygulandığını göstermektedir.

Hedef 2

Ön Değerlendirme, kapsamlı kapasite analizlerinin gerçekleştirilmesi

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	0	0	2	5

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	5	4	5	5	4

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%94.29	%9.04	%80.00	%100.00

Kapsamlı kapasite analizlerinin gerçekleştirilmesine ilişkin Hedef 2, Hedef 1 ile aynı ortalama skoru elde ederek %94,29 oranında tamamlanmıştır. Firmalardan 5'i bu hedefi tam olarak tamamlamış, 2 firmanın ise kısmi tamamlanma aşamasında olduğu tespit edilmiştir. Ön değerlendirme aşamasının yüksek başarı oranı, danışman akademisyenlerin firma ziyaretleri ve sistemli veri toplama süreçlerinin etkin biçimde yürütüldüğünü doğrulamaktadır. Bu aşamada elde edilen bulgular, sonraki hedeflerin stratejik bir zemine oturtulmasına doğrudan katkı sağlamaktadır.

Hedef 3

Ortak Dil, Algı ve Bilgi Seviyesi Oluşturulması

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	0	0	1	6

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	5	5	5	5	4

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%97.14	%7.00	%80.00	%100.00

Ortak dil, algı ve bilgi seviyesinin oluşturulması hedefi, tüm hedefler arasında en yüksek tamamlanma oranına ulaşmış ve %97,14 ile programın en güçlü çıktısı olmuştur. 7 firmanın 6'sı bu hedefi tam (puan: 5) olarak tamamlamış, yalnızca 1 firma kısmi tamamlanma düzeyinde kalmıştır. Bu sonuç, ECOTİM programının işletmeler bünyesinde sürdürülebilirlik farkındalığı oluşturma ve ortak kavramsal çerçeve geliştirme konusundaki etkinliğini açıkça yansıtmaktadır. Programın ilk aşamalarında yürütülen eğitim ve atölye çalışmalarının bu çıktıyı desteklediği değerlendirilmektedir.

Hedef 4

Sürdürülebilirlik Yönetiminin Organizasyonel Altyapısının Oluşturulması

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	0	0	2	5

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	5	4	5	5	4

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%94.29	%9.04	%80.00	%100.00

Sürdürülebilirlik yönetiminin organizasyonel altyapısının oluşturulması hedefi %94,29 oranında tamamlanmıştır. 7 firmanın 5'i bu hedefi tamamen gerçekleştirmiş, 2 firma kısmi tamamlanma aşamasını sürdürmektedir. Sürdürülebilirlik komiteleri, çalışma grupları ve sorumlu yönetici atamaları dahil olmak üzere organizasyonel altyapının bu denli güçlü bir şekilde oluşturulmuş olması, ECOTİM programının kurumsal dönüşüm üzerindeki somut etkisini göstermektedir. Bu hedefin yüksek başarısı, programın ilerleyen aşamalarında yönetişim altyapısı ve uygulama kapasitesinin temelini oluşturmaktadır.

Hedef 5

Konulara özel/tematik çalışma gruplarının oluşturulması (Su, Enerji, Malzeme, Lojistik, Emisyonlar, Sosyal/Yönetimsel vb.)

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	0	1	0	6

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	5	5	5	5	3

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%94.29	%14.00	%60.00	%100.00

Su, enerji, malzeme, lojistik ve emisyon gibi temalar özelinde çalışma gruplarının oluşturulması hedefi %94,29 oranında gerçekleştirilmiştir. 7 firmanın 6'sı bu hedefe tam puanla ulaşırken, 1 firma henüz başlandı (puan: 3) düzeyindedir. Tematik çalışma gruplarının geniş ölçekte kurulmuş olması, firmaların sürdürülebilirlik konularını bütüncül değil, tematik bir perspektifle ele almaya başladığını göstermektedir. Bu yapının önümüzdeki dönemde konu bazlı projelendirme ve ölçüm çalışmalarına zemin hazırlayacağı öngörülmektedir.

Hedef 6

Kurumun Sürdürülebilirlik Stratejilerinin ve Teknoloji Yol Haritasının Belirlenmesi

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	0	3	0	4

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	3	3	5	5	3

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%82.86	%19.79	%60.00	%100.00

Kurumun sürdürülebilirlik stratejilerinin ve teknoloji yol haritasının belirlenmesi hedefi %82,86 oranında tamamlanmıştır. 7 firmanın 4'ü bu hedefe tam puanla ulaşmış, 3 firma ise henüz başlandı (puan: 3) aşamasındadır. Bu hedef, birinci gruba (Hedef 1-5) kıyasla belirgin bir farklılaşmayı ortaya koymaktadır. Strateji belirleme ve teknoloji yol haritası oluşturma, daha fazla kurumsal hazırbulunuşluk ve üst yönetim katılımı gerektirmektedir. Hedefin %80 başarı eşiğinin üzerinde seyretmesi olumlu olmakla birlikte, tüm firmalar için tam stratejik uyumu sağlamaya yönelik ek destek mekanizmalarının hayata geçirilmesi önerilmektedir.

Hedef 7

Çalışma alanları ve ölçüm parametrelerinin belirlenmesi ve ESG (Çevresel, Sosyal ve Yönetişim) Yol Haritasının Oluşturulması

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	0	2	1	4

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	4	3	5	5	3

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%85.71	%17.61	%60.00	%100.00

ESG yol haritasının oluşturulması ve çalışma alanlarına yönelik ölçüm parametrelerinin belirlenmesi hedefi %85,71 tamamlanma oranıyla %80 eşiğinin üzerinde yer almaktadır. 7 firmanın 4'ü tam (puan: 5), 1'i kısmen tamamlandı (puan: 4), 2'si ise başlandı (puan: 3) düzeyindedir. ESG yol haritasının hayata geçirilmesi, ölçüm altyapısı ile raporlama çerçevelerinin eş zamanlı kurgulanmasını gerektirdiğinden daha uzun vadeli bir süreç olarak değerlendirilmelidir. Bu hedefte elde edilen başarı, firmaların çevresel, sosyal ve yönetişim boyutlarında sistematik bir izleme çerçevesi oluşturma yönünde somut adımlar attığını göstermektedir.

Hedef 8

Her alt çalışma grubunda mevcut durumun ölçümlerle tespit edilmesi ve GAP (Boşluk) analizinin ve önceliklendirmelerin yapılması

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	0	1	2	4

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	4	3	5	5	4

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%88.57	%14.57	%60.00	%100.00

Her alt çalışma grubunda mevcut durumun ölçümlerle tespit edilmesi ve GAP analizinin yapılması hedefi %88,57 tamamlanma oranıyla güçlü bir performans sergilemiştir. 7 firmanın 4'ü tam (puan: 5), 2'si kısmen tamamlandı (puan: 4), 1'i ise başlandı (puan: 3) düzeyindedir. GAP analizinin yüksek başarı oranı, firmaların sürdürülebilirlik alanındaki mevcut durum ile hedefler arasındaki boşlukları sistematik biçimde tespit edebildiğini ortaya koymaktadır. Bu çıktı, proje portföyü oluşturma ve kaynak tahsisi kararlarının sağlam bir veri temeline dayandırılması açısından kritik önem taşımaktadır.

Hedef 9

KSS Fikir ve Öneri Sisteminin Geliştirilmesi

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	**2**	**0**	**0**	**0**	**5**

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	**5**	**5**	**1**	**5**	**5**	**5**	**1**

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%77.14	**%36.14**	**%20.00**	**%100.00**

KSS fikir ve öneri sisteminin geliştirilmesi hedefi %77,14 tamamlanma oranıyla programın genel başarı eşiğinin hafif altında kalmıştır. Bu sonucun değerlendirilmesinde firmaların bireysel kurumsal olgunluk düzeyleri ve program süreci içindeki önceliklendirme kararlarının belirleyici rol oynadığı görülmektedir. Nitekim erken aşamada yer alan firmalardan biri, gelecek dönem projeksiyonunda bu çalışmayı kapsamlı biçimde hayata geçirmeyi planladığını açıkça ifade etmiştir; bu durum, söz konusu hedefin ertelendiğini değil, bilinçli bir zamanlama tercihiyle sonraki aşamaya taşındığını göstermektedir. Fikir ve öneri sistemlerinin işletilmesi, çalışan katılımını ve kurumsal kültürel dönüşümü gerektirdiğinden, bu hedefte gelişim sürecinin aşamalı ve sürdürülebilir biçimde ilerlemesi doğal bir seyir olarak değerlendirilmelidir. Buna karşın 4 firmanın tam (puan: 5) ve 1 firmanın kısmen tamamlandı (puan: 4) düzeyinde bulunması, programın fikir yönetimi altyapısı oluşturma konusundaki katkısını yansıtmaktadır. Bu alanda gelişim potansiyelinin korunduğu ve ilerleyen dönemlerde daha güçlü sonuçlara ulaşılacağı öngörülmektedir.

Hedef 10

Kurumun Sürdürülebilirlik Proje Portföyünün Belirlenmesi (kısa ve orta vade çalışmaların ayrıştırılması ve önceliklendirilmelerin yapılması)

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	2	1	1	3

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	4	2	3	5	5	2

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%74.29	%25.56	%40.00	%100.00

Kurumun sürdürülebilirlik proje portföyünün belirlenmesi hedefi %74,29 oranıyla %80 başarı eşiğinin altında kalmıştır. 7 firmanın dağılımına bakıldığında: 2 firma tam (puan: 5), 2 firma kısmi başlandı (puan: 2), 1 firma başlandı (puan: 3) ve 1 firma kısmi tamamlandı (puan: 4) düzeyindedir. Proje portföyü oluşturma; önceliklendirme kriterleri, kaynak analizi ve üst yönetim onay süreçleri gerektirdiğinden daha uzun bir gelişim sürecine ihtiyaç duymaktadır. Önümüzdeki dönemde firmaların kısa ve orta vadeli sürdürülebilirlik projelerini daha sistematik biçimde yapılandırmaları için ek destek sağlanması tavsiye edilmektedir.

Hedef 11

Yatırım ihtiyacının ve iş birliklerinin (çözüm ortağı, tedarikçi, müşteri, üniversite vb.) belirlenmesi

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	1	0	2	0	4

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	1	3	5	3	5

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%77.14	%29.14	%20.00	%100.00

Yatırım ihtiyacının belirlenmesi ve çözüm ortağı, tedarikçi, müşteri, üniversite vb. paydaşlarla iş birliği oluşturulması hedefi %77,14 tamamlanma oranıyla başarı eşiğinin altında kalmıştır. 7 firmadan 3'ü tam (puan: 5) düzeyinde iken, 1 firma başlandı (puan: 3), 2 firma kısmen tamamlandı (puan: 3) ve 1 firma henüz başlanmadı (puan: 1) düzeyindedir. İş birliği ekosistemi oluşturma ve yatırım planlaması, firmanın kurumsal olgunluğu ile sektörel dinamiklerden doğrudan etkilenmektedir. Bu hedefe yönelik odaklanmış bir aksiyon planı, programın ikinci yılında öncelikli olarak ele alınması gereken konular arasında yer almaktadır.

Hedef 12

Sürdürülebilirlik Proje Takımlarının Oluşturulması

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	1	1	2	3

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	4	5	2	5	3	4

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%80.00	%21.38	%40.00	%100.00

Sürdürülebilirlik proje takımlarının oluşturulması hedefi tam olarak %80,00 tamamlanma oranıyla programın genel başarı kriteri olan %80 eşiğini karşılamaktadır. 7 firmanın 3'ü tam (puan: 5), 2'si kısmen tamamlandı (puan: 3-4), 1'i başlandı (puan: 3) ve 1'i kısmi başlandı (puan: 2) düzeyindedir. Proje takımlarının oluşturulması; sürdürülebilirlik projelerinin etkin yönetimi açısından kritik bir organizasyonel kapasite unsurudur. %80 eşiğinin karşılanmış olması olumludur; bununla birlikte takımların çapraz fonksiyonelliğinin ve üst yönetim desteğinin güçlendirilmesi, proje çıktılarının etkinliğini artıracaktır.

Hedef 13

Sürdürülebilirlik Projelerinin Yönetimi

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	3	1	1	2

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	4	2	2	5	3	2

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%65.71	%25.56	%40.00	%100.00

Sürdürülebilirlik projelerinin aktif olarak yönetilmesi hedefi %65,71 oranıyla %80 başarı eşiğinin belirgin biçimde altında kalmıştır. 7 firmadan 2'si tam (puan: 5), 1'i kısmi tamamlandı (puan: 3), 3'ü başlandı (puan: 2-3) ve 1'i kısmi başlandı (puan: 2) düzeyindedir. Proje yönetimi; planlama, uygulama, izleme ve raporlama döngüsünü kapsayan sistematik bir süreç gerektirdiğinden, firmaların bu alanda henüz yeterli olgunluğa ulaşamadığı görülmektedir. Proje yönetim metodolojilerinin ve araçlarının firmalara daha ayrıntılı biçimde aktarılması, bu hedefin önümüzdeki dönemde iyileştirilmesi için öncelikli müdahale alanı olarak değerlendirilmelidir.

Hedef 14

Sürdürülebilirlik Operasyonel ve Yönetim Süreçlerinin Yazılı Hale Getirilmesi

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	1	2	1	1	2

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	4	2	2	5	3	1

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%62.86	%29.14	%20.00	%100.00

Sürdürülebilirlik operasyonel ve yönetim süreçlerinin yazılı hale getirilmesi hedefi %62,86 oranıyla tüm hedefler arasında en düşük performansı sergileyen ikinci hedef olarak öne çıkmaktadır. 7 firmanın yalnızca 2'si tam (puan: 5), 1'i kısmi tamamlandı (puan: 3), 2'si başlandı (puan: 2), 1'i kısmi başlandı (puan: 2) ve 1'i henüz başlanmadı (puan: 1) düzeyindedir. Süreç dokümantasyonu, kurumsal hafızanın korunması ve operasyonel tutarlılığın sağlanması açısından temel bir yönetim aracıdır. Bu hedefte gözlemlenen düşük başarı, firmaların sürdürülebilirlik yönetimini henüz yazılı prosedürlere dayandırma olgunluğuna tam olarak ulaşamadığına işaret etmektedir. Standardize edilmiş şablon ve rehberlerin ve bunları destekleyen yazılım uygulamalarının programa dahil edilmesi, bu alandaki gelişimi hızlandıracaktır.

Hedef 15

İK Yönetimi süreçlerine sürdürülebilirlik entegrasyonu

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	1	2	2	2

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	4	5	2	4	5	3	3

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%74.29	%20.60	%40.00	%100.00

İnsan kaynakları yönetimi süreçlerine sürdürülebilirlik entegrasyonu hedefi %74,29 oranıyla başarı eşiğinin altında kalmıştır. 7 firmadan 2'si tam (puan: 5), 1'i kısmen tamamlandı (puan: 4), 2'si başlandı (puan: 3), 1'i kısmi başlandı (puan: 2) ve 1'i henüz başlanmadı (puan: 1) düzeyindedir. Sürdürülebilirliğin işe alım kriterlerine, yetkinlik çerçevelerine ve performans değerlendirme sistemlerine entegre edilmesi, uzun vadeli kurumsal kapasite gelişiminin temel bileşenidir. Bu alanda ilerleme kaydeden firmalar, sürdürülebilirlik kültürünü sistematik olarak kurumsal DNA'ya yerleştirebilme ve yaygınlaştırma yetkinliğine ulaşmaktadır.

Hedef 16

Kurumun Sürdürülebilirlik Yönetimi bilgi kapasitesinin artışına yönelik eğitim faaliyetleri

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	1	1	2	3

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	5	4	4	5	3	2

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%80.00	%21.38	%40.00	%100.00

Kurumun sürdürülebilirlik yönetimi bilgi kapasitesinin artışına yönelik eğitim faaliyetleri hedefi tam olarak %80,00 oranında tamamlanmış ve genel başarı kriteri olan %80 eşiğini karşılamıştır. 7 firmadan 2'si tam (puan: 5), 3'ü kısmi tamamlandı ile başlandı arasında (puan: 3-4) yer alırken, dağılım dengeli bir seyir izlemektedir. Eğitim faaliyetlerinin %80 eşiğini karşılaması, ECOTİM programının bilgi aktarımı ve kapasite geliştirme boyutundaki etkisini yansıtmaktadır. Farklı seviyelerde (üst yönetim, orta kademe, operasyonel çalışanlar) hedeflenen eğitim içeriklerinin geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğin kapsayıcılığının artırılması, bu hedefin ilerleyen dönemde daha yüksek seviyelere taşınmasına katkı sağlayacaktır.

Hedef 17

Kurumsal Hafızanın Yönetimi ve Sürdürülebilirlik Yönetimi Süreçlerine Aktarımı

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	2	1	2	2

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	4	2	2	5	3	4

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%71.43	%23.56	%40.00	%100.00

Kurumsal hafızanın yönetimi ve sürdürülebilirlik yönetimi süreçlerine aktarımı hedefi %71,43 oranıyla başarı eşiğinin altında kalmıştır. 7 firmadan 2'si tam (puan: 5), 1'i kısmen tamamlandı (puan: 4), 2'si başlandı (puan: 2), 1'i başlandı (puan: 3) ve 1'i başlanmadı (puan: 2) düzeyindedir. Kurumsal hafıza yönetimi; geçmiş proje deneyimlerinin, başarı ve başarısızlık öğrenimlerinin sistematik biçimde kayıt altına alınmasını ve gelecekteki sürdürülebilirlik kararlarına aktarılmasını kapsamaktadır. Bu hedefte gözlemlenen orta düzey performans, bilgi yönetimi altyapısının güçlendirilmesine yönelik somut mekanizmaların programa daha sistematik biçimde entegre edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Hedef 18

Dış Paydaşlarla İş birliği Oluşturulması ve İş birliği Kapasitesinin Geliştirilmesi

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	0	2	3	0	2

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	3	2	3	5	3	2

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%65.71	%23.21	%40.00	%100.00

Dış paydaşlarla iş birliği oluşturulması ve iş birliği kapasitesinin geliştirilmesi hedefi %65,71 tamamlanma oranıyla %80 başarı eşiğinin belirgin ölçüde altında kalmıştır. 7 firmadan 2'si tam (puan: 5), 3'ü başlandı (puan: 3) ve 2'si kısmi başlandı (puan: 2) düzeyindedir. Üniversiteler, tedarikçiler, müşteriler ve sektör kuruluşlarını kapsayan açık iş birliği ağlarının oluşturulması; bireysel firmanın ötesinde ekosistem düzeyinde bir yaklaşım gerektirmektedir. ECOTİM programı çerçevesinde üçüncü taraflarla resmi iş birliği protokollerinin geliştirilmesini ve ortak proje fırsatlarını kolaylaştırıcı bir platform rolüne ağırlık verilmesi bu hedefin başarısını artıracaktır.

Hedef 19

Sürdürülebilirliğin Dış Finansmanına İlişkin bilgi altyapısının ve yetkinliğin oluşturulması

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	2	1	1	1	2

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	5	4	1	3	5	2	1

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%60.00	%32.07	%20.00	%100.00

Sürdürülebilirliğin dış finansmanına ilişkin bilgi altyapısının ve yetkinliğin oluşturulması hedefi, tüm hedefler arasında en düşük başarı oranına ulaşmıştır: %60,00. 7 firmadan yalnızca 2'si tam (puan: 5), 1'i kısmi tamamlandı (puan: 3), 1'i başlandı (puan: 2) ve 2'si henüz başlanmadı (puan: 1) düzeyindedir. Yeşil tahviller, ESG kredileri, AB fon mekanizmaları ve ulusal kalkınma bankası araçları gibi sürdürülebilir finansman enstrümanlarına erişim bilgisinin zayıf kalması, firmaların sürdürülebilirlik yatırımlarını ölçeklendirmelerini kısıtlayan kritik bir boşluğa işaret etmektedir. Sürdürülebilir finans okuryazarlığını artırmaya yönelik özel bir modülün programa entegre edilmesi öncelikli aksiyon alanı olarak değerlendirilmelidir.

Hedef 20

Sürdürülebilirlik Raporlama Çalışmalarının desteklenmesi

Düzey	Hiç Başlanmadı	Kısmi Başlandı	Başlandı	Kısmi Tamamlandı	Tamamlandı
Firma Sayısı (n=7)	1	0	2	2	2

	Firma 1	Firma 2	Firma 3	Firma 4	Firma 5	Firma 6	Firma 7
Puan (1-5)	3	5	4	3	5	4	1

Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max.
%71.43	%25.87	%20.00	%100.00

Sürdürülebilirlik raporlama çalışmalarının desteklenmesi hedefi %71,43 oranıyla tamamlanmış ve %80 başarı eşiğinin altında kalmıştır. 7 firmadan 2'si tam (puan: 5), 2'si kısmi tamamlandı (puan: 4), 1'i başlandı (puan: 3) ve 1'i henüz başlanmadı (puan: 1) düzeyindedir. GRI, TCFD veya sektörel raporlama standartlarına dayanan sürdürülebilirlik raporlamasının yaygınlaşması, hem küresel pazarlarda şeffaflık hem de düzenleyici uyum açısından stratejik önem taşımaktadır. Bu hedefte gözlemlenen görece düşük başarı, raporlama standartları ile metodolojileri konusunda firmalara daha yoğun teknik destek ve şablon rehberliği sağlanması ihtiyacını ortaya koymaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

ECOTİM Programını Eylül 2024 döneminde tamamlayan 7 firma, 20 KSS hedefine ilişkin gerçekleşme oranları kapsamında değerlendirilmiştir. Program başlangıcında belirlenen %80 başarı kriteri, genel tamamlanma ortalamasının tam olarak %80 düzeyinde gerçekleşmesiyle karşılanmıştır. Bu sonuç, kurumsal sürdürülebilirlik yönetimi konusunda daha önce sistematik bir altyapısı bulunmayan firmaların, 11+4 aylık mentorluğun sonunda ölçülebilir ve belgelenebilir bir dönüşüm gerçekleştirdiğini somut biçimde kanıtlamaktadır.

Programın kuruluş aşamasına karşılık gelen Hedef 1-8 grubunda tamamlanma oranları %82,86 ile %97,14 arasında seyretmiş; tüm hedefler %80 başarı eşiğini belirgin biçimde aşmıştır. Kapasite değerlendirmesi, organizasyonel altyapı kurulumu, ortak farkındalık oluşturma, sürdürülebilirlik stratejisi belirleme, ESG yol haritası geliştirme ve GAP analizi gibi temel kuruluş süreçlerinde bu denli yüksek tamamlanma oranlarına ulaşılması, ECOTİM'in mentorluük modelinin firmaların kurumsal hazırbulunuşluk düzeyinden bağımsız biçimde etkin çalıştığını ve sistematik bir dönüşüm altyapısı kurabildiğini göstermektedir.

Hedef 9-20 grubunda tamamlanma oranları daha geniş bir yelpazede dağılmış; bir bölümü %80 eşiğinin altında kalmıştır. Bu grubun en zorlu üç hedefi; Sürdürülebilirlik Projelerinin Yönetimi (Hedef 13, %65,71), Süreç Dokümantasyonu (Hedef 14, %62,86) ve Dış Finansman (Hedef 19, %60,00) olmuştur. Söz konusu hedefler, aktif proje yönetimi, yazılı süreç altyapısı ve sürdürülebilir finansman okuryazarlığı gibi kurumsal olgunluğun daha ileri aşamalarına karşılık gelen yetkinlikleri kapsamakta olup güçlü bir KSS temeli üzerine inşa edilmeleri gerekmektedir. Bu çerçevede Hedef 1-8 grubunda sağlanan yüksek tamamlanma oranları, söz konusu ileri düzey hedeflerin önümüzdeki dönemde daha etkin biçimde hayata geçirilmesi için sağlam bir zemin oluşturmaktadır.

Firma bazlı bulgular incelendiğinde, üç firmanın (%97, %92, %100) programa başladıkları andan itibaren sürdürülebilirlik dönüşümünü hızlı ve kapsamlı biçimde hayata geçirebildiği görülmektedir. Görece daha düşük tamamlanma oranına sahip firmalar ise program sürecinde örgütsel değişim ve yönetim kadrosu dönüşümleri gibi bağlamsal güçlüklerle karşılaşmıştır. Bu farklılaşma, ECOTİM modelinin en belirgin güçlü yanlarından birini de gözler önüne sermektedir: program, standart bir şablon dayatmak yerine her firmanın sektörel konumuna, kurumsal olgunluk düzeyine ve özgün koşullarına göre tasarlanmakta; firmayı bulunduğu noktadan alarak kapasitesini kademeli ve sürdürülebilir biçimde geliştiren terzi dikişi bir mentorluğk yaklaşımı sunmaktadır.

ECOTİM programının etki analizi çerçevesinde değerlendirildiğinde, 20 KSS hedefinin ECOTİM modelindeki 6 temel boyutla ve 1 değerlendirme boyutu ile örtüştüğü tespit edilmiştir: (1) Sürdürülebilirlik Strateji Altyapısı, (2) Sürdürülebilirlik Yönetişim Altyapısı, (3) Sürdürülebilirlik Kültürel Altyapısı, (4) Girdi (5) Operasyon, (6) (Çıktı), Etki ve Değerlendirme. Sonuçlara göre firmalar, strateji altyapısı ve yönetişim boyutlarında kendilerini önemli ölçüde geliştirmiş; ancak sürdürülebilirlik finansmanı ve raporlama boyutlarında daha fazla zamana ihtiyaç duymaktadır.

Programın Eylül 2024 dönemi sonuçları, ECOTİM'in gelecek dönemlerinde odaklanılması gereken öncelik alanlarını açıkça ortaya koymaktadır. Mentör çalıştaylarında ortaklaşılan çerçeve doğrultusunda; küresel raporlama standartları (GRI, CDP, TCFD) ve SDG etki değerlendirmesi gibi araçların program yapısına daha sistematik biçimde entegre edilmesi, firma bazında metrik ve veri yönetim altyapısının güçlendirilmesi, sürdürülebilir finansman okuryalızarlığına yönelik özel modüllerin geliştirilmesi ve proje yönetimi ile süreç dokümantasyonu konularında uygulama odaklı araç ve şablonların firmalarla paylaşılması öncelikli adımlar olarak öne çıkmaktadır.

ECOTİM Programın 2024 Eylül Dönemindeki Tüm bu bulgular bir arada değerlendirildiğinde, ECOTİM Programı'nın Eylül 2024 döneminde katılımcı 7 firmanın sürdürülebilirlik performansını sistematik ve ölçülebilir biçimde geliştirdiği açıkça görülmektedir. Program; akademik birikim ve saha deneyimini bir arada taşıyan seçkin bir mentör havuzunun rehberliğiyle her firmaya özgü tasarlanan mentorluğk modeliyle kurumsal dönüşümü kalıcı kılmakta, ülkemiz ihracaçı firmalarının yeşil dönüşüm süreçlerinde somut bir kaldıraç işlevi üstlenerek uluslararası sürdürülebilirlik standartlarına uyumu hızlandırmakta ve üniversite-sanayi iş birliğini sahada etkin biçimde hayata geçiren özgün bir program olarak ihracaçı ekosisteminde yerini sağlamlatırmaktadır.

ECOTİM Programının Çok Boyutlu Etki Alanı

ECOTİM Programı'nın yarattığı etki, 20 KSS hedefinin tamamlanma oranlarının çok ötesine geçmektedir. Katılımcı firmalara yöneltilen ek sorulardan elde edilen veriler, programın kurumsal dönüşüm, ticari performans ve ekosistem bağlantısı olmak üzere üç temel boyutta somut ve ölçülebilir etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Bu bulgular, ECOTİM'in bir mentorluğk programından öte, firmaların kurumsal gündemini kalıcı biçimde dönüştüren bütünleşik bir ekosistem programı olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Kurumsal Dönüşümün Kalıcılığı. Program tamamlandıktan sonra da sürdürülebilirlik çalışmalarını kesintisiz sürdüren firmalar çoğunlukta: büyük bölümü çalışmalarını genişleterek devam ettirirken, tamamına yakını önümüzdeki 12 ay içinde yeni bir sürdürülebilirlik veya inovasyon fazı başlatmayı planlamaktadır. Bu veri, programın bir defalık bir müdahale olmaktan öte, kurumsal öğrenme döngüsünü kalıcı biçimde harekete geçirdiğine işaret etmektedir. Kontrafaktüel değerlendirmede ise firmalar, ECOTİM'e katılmasaydılar bu dönüşümlerin ya daha sınırlı ya da daha geç gerçekleşeceğini, bir kısmı ise büyük olasılıkla hiç gerçekleşmeyeceğini açıkça ifade etmiştir. Başka bir deyişle ECOTİM, yalnızca süreci hızlandırmamış; bazı firmalar için bu dönüşümü mümkün kılan tek faktör olmuştur.

Ticari ve Paydaş Etkisi. Sürdürülebilirlik dönüşümünün iş performansına yansımaları da belirgindir. Katılımcı firmaların büyük çoğunluğu müşteri algısında somut iyileşme gözlemlemiştir; bu bulgu sürdürülebilirlik kapasitesinin yalnızca iç bir dönüşüm aracı olmadığını, aynı zamanda pazar konumlandırmasını doğrudan etkileyen bir rekabet unsuruna dönüştüğünü göstermektedir. İhracat ve pazara erişimde olumlu gelişme bildiren firmalar ise AB'nin artan yeşil ticaret gerekliliklerine uyum konusunda rakiplerine kıyasla belirgin bir avantaj kazandıklarını ortaya koymaktadır. Kamu ve teşvik uyumunda kaydedilen ilerleme de programın firmaları yalnızca uluslararası değil, ulusal düzenleyici çerçevelere de hazırladığını somutlaştırmaktadır. Tüm bu veriler birlikte değerlendirildiğinde, sürdürülebilirlik yatırımının doğrudan ticari getiriye dönüştüğü açıkça görülmektedir.

Somut Proje ve Sertifikasyon Kazanımları. Katılımcı firmalardan biri, kurumsal karbon yönetimi kapsamında Türkiye Akreditasyon Kurumu onaylı bağımsız doğrulama sürecini tamamlamış; AB'nin ESPR gereklilikleri doğrultusunda Ürün Karbon Ayak İzi Raporu hazırlayarak ihracat pazarlarındaki yeşil standart taleplerine karşı SKDM uyum sürecinde somut bir adım atmıştır. Bir diğer firma, ECOTİM sürecinde oluşturduğu metodoloji ve proje altyapısını TÜBİ TAK destek programlarına başvurmak için kullanmıştır; program bir mentorluğk ilişkisi olarak başlamış, kamu AR-GE finansmanına açılan bir kapıya dönüşmüştür. Başka bir firma ise fire azaltımı ve geri dönüşüm alanında döngüsel ekonomi ilkelerine dayanan yeni bir proje hayata geçirmiş; hem çevresel hem de ekonomik kazanım sağlayan bu uygulama, sektöre örnek niteliğinde somut bir çıktı olarak öne çıkmaktadır.

Programa Duyulan Güven. Katılımcı firmaların büyük çoğunluğu ECOTİM'i sektördeki diğer firmalara da tavsiye edeceklerini belirtmiştir. Firmalar, programın yalnızca teknik bir mentorluğk süreci sunmadığını; bakış açısı kazandırdığını, kurumsal körlüklerin ötesine geçmelerini sağladığını ve sürdürülebilirliği gündelik iş yapış biçimlerine entegre etmelerine zemin hazırladığını vurgulamıştır. Bu, programın yalnızca hedef tamamlama oranlarında değil, firma kültürü ve deneyiminde de kalıcı ve derin bir iz bıraktığının en güçlü göstergesidir.

ECOTiM

